

Na vprašanje, kaj ga je dovedlo do tega, da stopa pred slovensko javnost s svojimi razmotrivanji, odgovarja: Trdno prepričanje, da je napačna jezikovna uredba našega šolstva — nižjega in najvišjega — kriva bednega položaja našega naroda. — Pisatelj potem nadaljuje:

In ako res hočemo ostati na božji zemlji še nadalje kakor narod slovenski, je potreba, da začnemo s preustrojitvijo vsega našega šolstva v jezikovnem oziru. A tu moramo biti vsi, kar nas je rodila slovenska mati brez ozira na kronovine in različna osebna naziranja — na svojem mestu: vsi moramo združiti svoje moči v dosego tega velikega smotra, upoštevajoč lepe besede, ki jih je govoril prof. Süss 28. februarja 1893 ob grobu Frischhofs: „Najmlajši narod nikdar ne pozabi, da je narod, ki nima plemenitih skupnih smotrov, ubožnejši nego srce, ki ne pozna ljubezni, ubožnejši nego vrt, ki ga nikdar ne obseva solnce. Zakaj le to so sijajni častni in slavni dnevi v vrveči zgodovini kakega ljudstva, ko se milijoni združujejo v dosego kakšne velike in plemenite naloge — a to so dnevi ponižanja, kadar je narod razdvojen in njegovi deli (stranke) grede vsak za svojim posebnim smotrom ali pa celo za svojim osebnim dobičkom: to je pot v novo sužnost!“

Proč torej s strankarstvom (klikarstvom) in skupno na delo za naše slovensko življenje!

* * *

Tako govori ta brošura, ki jo s tem vsakomur najtopleje priporočamo. Izšla je v „Učiteljski tiskarni“ in stane 30 h.

Slovenski mladini!

Naša družba sv. Cirila in Metoda praznuje letos meseca malega srpana 25letnico svojega obstoja. O tej priliki se snidejo naši učitelji, ki se žrtvujejo in trudijo že desetletja in rešujejo naše brate na meji potujenja, da ukrenejo, kako se v bodoče v bran postaviti proti vedno silno naraščajočemu sovragu in njegovi sili.

O tej priliki posetijo naši slovanski bratje našo belo Ljubljano, da prisostvujejo slavnosti družbene 25letnice. Radovali se bodo velikega dela, ki ga je ustvaril naš mali narod v 25 letih. A to radost jim hočemo mi povečati! Kako! Tudi mi bomo prispevali z malim darom naši ljubljenski družbi ob njeni 25letnici!

V ta namen naj vsak mladenič in vsaka mladenka daruje kaj za naš sklad, ki naj se imenuje „Jubilejski dar slovenske mladine.“ — V vsaki vasi, v vsakem trgu, mestu naj se vedno nabira za naš jubilejski dar! A samo med nami! To naj bo res dar mladine!

Bratje! Sestre! Da pokažemo našim slovanskim bratom, kako vemo ceniti našo družbo, stopimo na delo! Od hiše do hiše, od prijatelja do prijatelja se naj nabira! Kjerkoli je moči, naj se prirede igre v ta namen.

Ako stori vsak svojo dolžnost, nam je uspeh zagotovljen. Da pa izidemo tem častnoje, hitimo takoj na delo. V delu je zmaga!

S tem hočemo pokazati naši družbi — ki nas ljubi kakor mati svojega otroka — da jo spoštujemo in jej vračamo ljubezen kakor hvalezni otrok svoji materi!

Ilirec.

Nabrani denar naj se pošilja družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, ki bo te vrste darov sproti izkazovala in v posebni knjigi zabeleževala.

Učiteljski dan v Celju.

Občni zbor Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Preteklo nedeljo se je vršil v Celju v „Narodnem domu“ občni zbor Zveze slovenskih štaj. učiteljev in učiteljic ob sijajni udeležbi in z najlepšim uspehom.

Za danes kratko poročilo!

V nedeljo ob 8. uri zjutraj se je sestel „Socialni odsek“ ter se skoraj v dveurni seji

posvetoval o svojem dosedanjem delovanju in načrtih za prihodnje leto. Sklenilo se je preosnovati „Socialni odsek“ v samostojno zadrugo, ki ne bo samo posredovala pri nakupu knjig in časopisov, temveč tudi drugih potrebščin. Zadruga stopi v prvo češko zavarovalnico na življenje v dogovor glede zavarovanja.

Od 11. ure naprej je zborovala delegacija. Vsa spodnještajerska slovenska društva so poslala svoje zastopnike k zborovanju, ki je bilo izredno živahno in polno vsebine. Vodil ga je nadučitelj iz Sevnice, tov. Mešiček. O delu in stanju Zveze je poročal obširno in temeljito tov. Šijanec; poročilo priobči „Učiteljski Tovariš“. O blagajni je poročal nadučitelj tov. Gnus. Iz tega poročila je razvidno, da je imela Zveza lansko leto 1888 K 52 h dohodkov in 1472 K 54 h stroškov. O „Socialnem odseku“ je poročal njegov predsednik tov. L. Černež, o odsekovem blagajniškem stanju pa tov. Flerer. Odsek je imel v prvem poslovnem letu 1909 23.628 K 91 h prometa, in to pri 192 članih, ki so bili skupno naročeni za 10.000 K na razne časopise.

Za predsednika Zveze je bil izvoljen nadučitelj Jos. Rajšp iz Ormoža; njegov namestnik je Lj. Černež. Odborniki so sledeči tov.: tajnik Ign. Šijanec iz Gornjega grada, Iv. Tomažič iz Stare ceste njega namestnik; blagajnik A. Gnus iz Dola, A. Ogorelec iz sv. Barbare pri Halozah njegov namestnik; pekovodja je Rajko Vrečer iz Žalca, odbornika Mešiček iz Sevnice in Avg. Požegar iz Žitečke vasi. Izvoljeni so še bili pregledovalci računov, odborniki za Lehrerbund, delegati za Lehrerbund in za Zavezo in odborniki „Socialnega odseka“.

Letni prispevek za vsakega člana ostane isti kot dosedaj, to je ena krona od člana. Končno je izvolila delegacija za častna člana Zveze tov. Armina Gradišnika, nadučitelja na slovenski deški ljudski šoli v Celju, in Fr. Koeberka, nadučitelja v Gornjem gradu.

Delegacija je sprejela sledeče resolucije in sklepe, ki so se dali ob splošnem odobravanju tudi na znanje popoldanskemu občenemu zboru:

1. Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem zahteva, da deželni šolski svet razveljavi svoj odlok glede nastavljanja samo takih učnih oseb, ki so dovršile kako učiteljsko na Štajerskem.

2. Vodstvo Zveze naj stopi v dotiko z vsemi merodajnimi političnimi činitelji na Sp. Štajerskem, da se čimprej preosnuje nemško mariborsko moško učiteljsko v slovensko.

3. Zveza zahteva od dež. šolskega sveta, naj naroči vse potrebne slovenske uradne tiskovine.

4. Zveza protestuje proti temu, da se v okrajih z nemškimi okraj. šolskimi sveti protežirajo slabše kvalifikovane in mlajše učne osebe zategadelj, ker so nemškega mišljenja.

5. Zveza izjavlja, da smatra letošnjo takozvano „redno“ revizijo krajevnih plačilnih razredov za popolnoma nezadostno in vztraja v popolnem obsegu pri zahtevah, ki jih je stavil štajerski Lehrerbund povodom velikega učiteljskega zborovanja septembra 1909 v Gradcu.

Zborovanje delegacije je trajalo do 2. ure popoldne. Popoldne se je vršilo glavno zborovanje s predavanjem ravnatelja H. Schreinerja.

Natančnejše poročilo objavimo pozneje.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč“. Umrla je dne 12. marca 1910 članica ga Vincencija Abram. Dedičem sem izplačal K 476.—. Razposlal sem na vse člane položnice, na nekaterih sem označil tudi dolg. Prosim, da se vse v kratkem poravnava. Dolžnike opozorim na § 4 pravil! Na položnicah sem označil po izraženi želji tudi število članov in sicer pod „č 238“. — Predsednik.

Štajersko.

Saleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 10. t. m., ob 2. uri popoldne v Šošanu. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega občnega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Poročilo o glavnem zboru „Zveze“ v Celju. 4. Nasveti in predlogi. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za sevniški in brežiški okraj je zborovalo dne 6. pret. m. v Brežicah in to ob izredno obilni udeležbi. Bilo nas je okolo 45. Tudi tovariši z bizeljske strani so se odzvali vabilu. Dolga jim je pot do železnice in do nas, a tolažimo se, da bo i za nje boljše, ko poteče nova železnica. V

našo sredino je prihitel tudi naš dični tovariš, nadzornik in ravnatelj G. Vodušek. V svojem nagovoru nam je popisal nakratko pomen organizacije, se laskavo izrazil o rednih obiskovalcih naših zborovanj ter izrekel pomilovanje in obsodbo nad tovariši, ki se iz malenkostnih vzrokov ne udeležujejo zborovanj. Opiraje se na to, da društvo dosedaj še nikoli ni krenilo iz začrtane smeri, nudi radevolje kolikor možno oporo slednjemu rednemu obiskovalcu, treba mu samo želje sporočiti po našem društvenem predsedniku. Zahvaljamo se tem potom gosp. nadzorniku za njegovo odlično besedo, ki naj bo nekak „memento“ parazitom na našem telesu. „Amerika Američanom“, ali v prenesenem smislu: kdor ni član, pravim, res pravi član našega društva, udi ni vreden našega tovarištva! Kar se je zadnjič pozabilo poročati javnosti in naj bi uvaževala tudi druga tovariška društva, je sklep: Člani učiteljskega društva Brežice-Sevnica pošiljajo učiteljskišnikom že prebrane izvode „Učit. Tovariša“. S tem odpade tozadavna in od „Zaveze“ naprošena denarna podpora. — To se že vrši, treba samo, da tovariši vztrajajo. Srednjeveško mišljenje in trapeenje duha nam je prekrasno orisal tovariš Rismal. Takih predavanj smo pogrešali in bi jih bilo treba še več. Le ven s talentom! — Delegatom za „Zvezino zborovanje slovenskega štajerskega učiteljstva“ so bili izvoljeni tovariši: Jamšek, Knapič in Mešiček. Prihodnje društveno zborovanje se vrši istotakoštevilno 1. majnika v Dobovi. Obravnavala se bodo temata, določena za uradno učiteljsko konferenco. Obljubilo se nam je, da ne izostane nihče.

Srednješolski vestnik.

** Nekaj s tržaške državne gimnazije. „Edinost“ piše: Letos postajajo nemški profesorji na tukajšnji c. kr. državni gimnaziji čimdaljebolj nestrpni. Karakteristično je, kako ti „vzgojevalci mladine“ sistematično zatirajo vsako iskrico značaja in močastosti. Posebno dobra tla so tukaj, kakor na vseh državnih zavodih, za takozvane „štreberje“. Ali za ta način vzgoje se ne dajajo tako lahko navesti konkretni slučaj, ki se vrši polagoma in tako, da nevajeno oko tega niti ne opaža. Nastopni slučaj pa kaže jasno, da na tem zavodu neomejeno gospodujeta samovolja in krivica. Suplent dr. G. R. že od začetka šolskega leta preganja nekega dijaka VII. razreda, kjer počuje nemščino. Temu sporu pa ni dal povoda dotični dijak, ampak gospod profesor sam s svojo nerazodnostjo in površnostjo. Dal je namreč temu dijaku na tri popolnoma dobre pismene naloge nezadosten red pod pretvezo, da jih (on, profesor) „ni razumel“. Dijak se je seveda pritožil, in od takrat ga je profesor še bolj mrzil in iskal priložnosti, da bi se maščeval. Nekoč je očital po krivici dijaku, da se je smejal, nakar je bil dijak od razrednika kaznovan. Pa to mu ni zadostovalo. Bilo je pred kakimi osmimi dnevi, ko je dotični dijak oporekal neki profesorjevi trditvi in se pri tem dotaknil grškega tragika Evripida. Namesto da bi bil profesor stvarno odgovoril, je rekel zaničljivo: „Ah, was! Was reden sie? Was können Sie von Euripides wissen!“ Dijak je na to sedel in rekel čisto mirno: „Ich weiss schon etwas“. Profesor ga je še enkrat vprašal: „Kaj ste zdaj rekli?“ In ko mu je dijak odgovoril, ga je profesor nekaj sekund nepremično gledal, potem pa vzkliznil: „Warten Sie nur! Die Folgen werden Sie schon sehen Sie werden dann mit mir hinunter zum Herrn Direktor kommen“. Po vsakovrstnih jak o čudnih mahinacijah je vendar prišlo do preiskave, kar pa je izključno le osebna zasluga poštenega in blagega gospoda ravnatelja dr. Altona. Značilno pa je, da imajo gospodje profesorji toliko zaupanja do svojega „vzgojevalnega dela“, da so v konferenci sklenili, da se dijakov ne sme pripustiti kakor priče in so naložili dotičnemu dijaku 8 do 10 urni karcer. Ta kazen je bila drugi dan suspendirana, ker si g. ravnatelj ni privoščil počitka, preden ni doznal sam od različnih dijakov, kaj je pravzaprav s to stvarjo. Vendar pa se zahteva od dotičnega dijaka, da bi svojo „krivdo“ deloma priznal, zato, da bi se za prof. B. našel časten izhod. Ker dijak ni takoj pristal v to, hočejo gospodje — kakor se zdi — to stvar pomašiti. Pričakujemo, da se take stvari ne bodo več dogajale in svarimo gospode profesorje kar najodločnejše pred morebitno določenim preganjanjem nekaterih dijakov. Zagotovljeni naj bodo, da potem primerna reakcija ne izostane.

** V Idriji prirede dne 9. t. m. realci pod vodstvom učitelja R. Pleskoviča koncert in gledališko predstavo na korist Dijskemu podpornemu društvu.

Književnost in umetnost.

Popotnik objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino:

1. Avguštin Požegar: Svobodna beseda o svobodni metodi. — 2. Karel Kveder: Vzgojni pomen domačije in šole. — 3. Umetniški vzgoji: Dragotin Humek: Krasilne vaje pri risarskem pouku. — 4. Dr. Jos. Tomlinšek: Kako pišimo kra-

jinska lastna imena? — 5. Erzé: Repatice ali kometi. — 6. Književna poročila. — 7. Razgled: Časopisni vpogled — Pedagoški paberki — Šolske in učiteljske vesti — Višesolski vestnik — Šolstvo v tujini — Mala poročila — Razne vesti. — Najtopleje priporočamo!

„Naši Zapiski.“ Svojim čitateljem priporočamo prav toplo naročanje „Naših Zapiskov“, ki kot svobodna tribuna za modernega človeka vrše v vsakem oziru častno svojo nalogo. „Naši Zapiski“ izhajajo vsak mesec enkrat. Naroča se (4 K 80 v znaša naročnina) v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Sa zlatnih polja — slike iz slavonskog narodnog života — je velikonočni književni dar izpod peresa mladega nadebudnega Hrvata Mata Hanžekovića. Knjiga obsega na 143 ih straneh 11 slik, kjer nam je pisatelj očrtal osebe in dogodke iz slavonskega narodnega življenja. V vseh slikah dobimo zanimivo snov, in dobro pogojen opis. Tu čitamo, kako nežno in goreče ljubi preprosta slavonska duša, a kako kruto se tudi maščuje, ako jo obvlada strast. Zaupljiv je ta narod, zato ga tem lažje zatirajo zviti in podjetni tujei. Odločni Marin in dobri Josa sta krepki stari korenini, kakršnih je bilo prejšnje čase najti tudi med slovenskimi očanci. Slike so prepletene z lepimi opisi prirode, iz katerih veje ljubav do divne zemlje slavonske.

Kolegom in kolegijam knjigo prav toplo priporočamo. Dobi se v Narodni knjigarni v Ljubljani (Prešernova ulica 7) za malenkostno ceno 1 K 60 v.

Kdor ni več hrvaščine, naj si preskrbi obenem slovarček „Bječnik hrvatsko-slovenski“ (cena 1 K) ki ga je izdala pred leti Matica Hrvatska za „slovenske svoje članove“ in ki nam Slovincem zastuje, da razumemo hrvaščino.

Spoznajavajmo duševne proizvode bratskega nam naroda hrvaškega, da dobi ideja jugoslovanske vzajemnosti konkretno obliko!

Politiški pregled.

* „Narod sa 14 sabora.“ Splitska „Svoboda“ prinaša pod tem naslovom članek ter piše med drugim: Ko bi se ustavo in svobodo narodov sodilo po njegovih narodnih poslancih, tedaj bi naš narod (mislimo pod našim narodom Slovence, Hrvate in Srbe) bil najustavnejši, najparlamentarnejši in potemtakem najsvobodnejši narod na svetu. Ta narod je zastopan v sledečih velikih parlamentih: dunajskem, peštanskem in carigradskem. V vseh teh parlamentih ima pravico, da se njegovi poslanci poslužujejo narodnega jezika, ter smo imeli priliko, da smo ravno nedavno čitali, kako je eden srbskih poslancev v carigradski poslanski zbornici govoril v svojem materinem jeziku. Poleg tega ima ta narod dve svoji posebni samostalni skupščini, v Belemgradu in na Cetinju. Nadalje sta posebna avtonomna v stvari poludržavna deželna zbora v Zagrebu in Sarajevu. Slednjič so deželni zbori: dalmatinski, istrski, tržaški, goriški, krajski, koroski in štajerski, skupno torej 3 parlamenti, dva državna zbora, 2 poludržavna in 7 deželnih zborov, skupno štirinajst zastopstev.

* Slova v krščansko-socialni stranki bi na vsak način radi glumili dunajski veljaki. Toda živ krst ne veruje več v to slovo. Intrige za mesta v stranki, v občini in v deželi so vendar preveč javne. Tako je eden glavnih krščansko-socialnih petelinov, mestni svetovalec Hraba, na nekem shodu govoril reči, ki so silno razburile njegove tovariše. Dejal je n. pr.: Okrog županove smrtno postelje so se sukali tisti, ki so že komaj čakali na delitev dedščine. Zatajiti so hoteli celo, da je Lueger napravil oporoko. Neugodno se je obentilo, da se je tudi vlada vmešavala v volitev župana. Meščanski klub, ki ga je spravil Lueger v življenje, je pomagal vsem tistim do mastnih služb, ki bi danes radi prešli preko njega na dnevni red. Proti Neumayerju se agitira, ker bi nekateri ne le radi dobili dobro plačano županstvo, ampak tudi razpolagali s finančno močjo občine.

* Veliki cesarski manevri se letos po doslej nepotrtjenih vesteh vrše v Srednji Galiciji. Ako je tores, se razmere med Avstrijo in Rusijo v resnici izboljšujejo!

* Češko-radikalna mladina hoče zopet pričeti z antimilitaristično propagando. Klofač se temu protivi, medtem ko dela urednik Hatina na to, da se propaganda nadaljuje. Zaradi tega je radikalna mladinska organizacija razdeljena v dva tabora.

* Mestni svet v Liberecu je sklenil pozvati vse nemške poslance, da brezpogojno ostanejo pri zahtevi, da se ima razdeliti kraljevina Češka v upravnem pogledu v dva dela.

* V občinski svet v Štokholmu sta bili izvoljeni za občinski svetnici dve dami, ena socialistinja in ena konservativka.

* Na mirovni kongres, ki se vrši meseca avgusta v Štokholmu, pride baje tudi grof Lev Tolstoj.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!